בין מימוש מלא לקיפאון מסוכן: על רקע תכנית טראמפ 3 תרחישים אפשריים לעתיד עזה

written by פרופ' קובי מיכאל | 01.12.2025

הפסקת האש שנכנסה לתוקף על בסיס תוכנית 20 הנקודות של הנשיא טראמפ, שהובילה לשחרור כל החטופים החיים ו-26 חטופים חללים מתוך 28, היא בחזקת הישג משמעותי עבור ישראל. תוכנית 20 הנקודות, שגובתה בהמשך בהחלטה 2803 של מועצת הביטחון, מותירה 53% משטח הרצועה בשליטת צה"ל, מחייבת את פירוק חמאס מנשקו, את פירוז הרצועה, הקמת ממשלת טכנוקרטים בגיבוי כוח ייצוב בינלאומי ובהנחיית מועצת השלום ושלילת השתתפות חמאס בשלטון ובתהליך שיקום הרצועה.

על הנייר, מימוש התוכנית מוביל למימוש מטרות המלחמה כולן. אלא שהסיכוי למימוש התוכנית והחלטת מועצת הביטחון על בסיס שיתוף פעולה של חמאס ובאופן שלומי, כמעט ואינו קיים. המשמעות היא שישראל ניצבת בפני שלושה תרחישים אפשריים:

בתרחיש הראשון, תכנית טראמפ מיושמת רק לאחר חידוש הלחימה של צה"ל נגד חמאס בפועל הקפאה של שלב ב' בתכנית כאשר צה"ל, בהעדר כל גורם אחר שיש לו את הרצון ואת היכולת, הופך לגורם הבלעדי האחראי לפירוק חמאס ולפירוז הרצועה והכשרת התנאים למימוש התוכנית, תוך מימוש חופש פעולה ביטחוני מירבי.

בתרחיש השני, התכנית מיושמת בהדרגה על ידי התנעת תהליכי שיקום והקמת מנגנון הייצוב במזרח הרצועה, ובמקביל חידוש הלחימה של צה"ל נגד חמאס במערב הרצועה לצורך פירוקו ופירוז הרצועה, עד להכשרת התנאים להרחבת אחריות המנגנון על כל שטח הרצועה.

התרחיש השלישי הוא מימוש חלקי ולא מספק של התכנית כאשר על ישראל מוטלים ריסון ומגבלות בלחימה נגד חמאס, מה שיוביל לחלוקה בפועל בין מזרח הרצועה למערבה, להותרת חמאס בשלטון ממערב לקו הצהוב, תוך קיבוע הלכה למעשה של קו גבול חדש וללא התקדמות במימוש התוכנית.

כל התרחישים מייצרים אתגרים ומתחים למול אינטרסים חיוניים של ישראל. מאחר ויש במימוש תוכנית 20 הנקודות כדי להביא להשגת כל מטרות המלחמה כפי שהוגדרו על ידי ממשלת ישראל, הרי שהתרחיש המועדף מבחינת ישראל הוא התרחיש השני כל עוד ניתן יהיה להגיע אליו בפרק זמן קצר ועל בסיס גיבוי אמריקאי לחידוש הלחימה.

אך במידה וארה"ב לא תמהר להגיע למסקנה שלא ניתן יהיה לפרק את חמאס מנשקו ולהביא

לפירוז הרצועה בשיתוף פעולה איתו או באמצעות הפעלת לחץ טורקי וקטרי, אלא רק באמצעות חידוש הלחימה על ידי צה"ל, עדיף יהיה לישראל התרחיש הראשון. המשמעות במקרה זה היא חידוש לחימה עצימה נגד חמאס במטרה לפרקו מנשקו ולהביא לפירוז מלא של הרצועה תוך סיכון בהידרדרות למשבר עם וושיגנטון.

להערכתנו, התרחיש המתייחס לקיבוע מציאות של חלוקת הרצועה למזרח בשליטת צה"ל ולמערב בשליטת חמאס, הוא התרחיש הסביר ביותר והבעייתי ביותר, שכן הוא צפוי להוביל בוודאות לעימות נוסף, אליו יגיע חמאס מעמדה מחוזקת, לאחר שיצליח לשקם את יכולותיו הצבאיות והשלטוניות בשטח שבשליטתו ולנגוס בחלק מההישגים שישראל צברה במהלך שנתיים של לחימה.

ולכן, בנקודת הזמן הזו וכדי להכשיר את התנאים לסבירות גבוהה יותר של התרחיש השני, המועדף, נכון יהיה מבחינת ישראל לאפשר לארה"ב את מרחב הפעולה והזמן לפעול בדרכה עד להתפכחותה בנוגע לחמאס והגעתה למסקנה שלא ניתן יהיה להוביל לפירוקו מנשקו ולפירוז הרצועה במאמצי שכנוע. עד אז, צריכה ישראל שלא להיות למכשול, אלא להדק ולהעמיק את שיתוף הפעולה וההבנות עם האמריקאים ובכללן צמצום תפקידן והשפעתן של טורקיה וקטר ומניעת נוכחות טורקית צבאית בשטח הרצועה, לשמר את הגיבוי לתגובות בלתי פרופורציונליות להפרות של חמאס את ההסכם ולבנות את הלגיטימציה לחידוש הלחימה נגד חמאס לצורך השלמת המשימה ומימוש מטרות המלחמה והכשרת התנאים למימוש מלא יותר של תוכנית טראמפ.

התפרסם בישראל היום, בתאריך 01 לדצמבר 2025.